

Datum: 6.2.2013

Ministrstvo za pravosodje
Direktorat za zakonodajo
Župančičeva 3

1000 Ljubljana

Predmet: Zakonska pobuda ministrstvu**V zadevi: Zaščita upnikov v dolgotrajnih pravnih postopkih**

Naše društvo prejema številne izpovedi prizadetih upnikov (fizičnih in pravnih oseb), ki sodelujejo v sodnih postopkih in so spričo dolgotrajnega sojenja dodatno oškodovani. Spričo zaostrenih gospodarskih in finančnih razmer se ta problematika vse bolj pogloblja in kliče k takojšnjemu ustreznemu ukrepanju. Menimo, da je k urejanju razmer v prvi vrsti poklicano prav pravosodno ministrstvo, zato se na vas obračamo s pobudo za sistemsko ureditev tega perečega problema. S temi ukrepi bi razbremenili številne gospodarske subjekte in posameznike, ki v sedanjih neurejenih razmerah brez lastne krivde trpijo dodatno oškodovanje in se s tem tudi sami izpostavljajo nevarnosti, da bodo zašli v insolventnost. Takšen plaz je nujno potrebno zaustaviti. Tudi na način, da se zaostri odgovornost državnih organov, ki svojega dela ne opravljajo dovolj strokovno in učinkovito.

Pravna podlaga

Prvi odstavek 23. člena Ustave Republike Slovenije (pravica do sodnega varstva) določa: » Vsakdo ima pravico, da o njegovih pravicah in dolžnostih ter o obtožbah proti njemu brez nepotrebneга odlašanja odloča neodvisno, nepristransko in z zakonom ustanovljeno sodišče«.

Republiko Slovenijo od 28.6.1994 dalje zavezuje tudi Konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin Sveta Evrope (EKČP), ki v 1.odst. 6. člena določa: » Vsakdo ima pravico, da o njegovih civilnih pravicah in obveznostih ali o kakršnihkoli kazenskih obtožbah zoper njega pravično in javno ter v razumnem roku odloča neodvisno in nepristransko z zakonom ustanovljeno sodišče«.

26. člen Ustave RS (pravica do povračila škode) določa tudi odškodninsko odgovornost države: » Vsakdo ima pravico do povračila škode, ki mu jo v zvezi z opravljanjem službe ali kakšne druge dejavnosti državnega organa, organa lokalne skupnosti ali nosilca javnih pooblastil s svojim protipravnim ravnanjem stori oseba ali organ, ki tako službo ali dejavnost opravlja«.

Nobenega dvoma ne bi smelo biti, da je opustitev dolžnega ravnanja pravičnega, neodvisnega in nepristranskega sojenja, kakor tudi sojenja v okviru razumnih rokov - brez neutemeljenega zavračevanja, protipravno ravnanje, ki nasprotuje ustavnim in konvencijskim določbam.

Pravica do sojenja brez nepotrebnega odlašanja je torej sestavni del ustavne pravice do sodnega varstva in je zato ustavna kategorija. Pravica do sojenja v razumnem roku je tudi del »pravice do poštenega sojenja« iz EKČP. Pojem »nepotrebno odlašanje« iz 1.odst. 23. člena Ustave RS je strožji od pojma »razumni rok« iz 1.odst. 6. člena EKČP. Podrobnejša konkretizacija pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja se z vidika postopka in meril za njeno varstvo ter pravičnega zadoščenja v primerih njene kršitve ureja z Zakonom o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja (ZVPSBNO). Žal se je v praksi že ničkolikokrat izkazalo, da uporaba tega zakona sodnih postopkov ne pospešuje, strankam teh postopkov pa ne nudi ustrezne zaščite in še manj odškodnine v primerih evidentnega nespoštovanja te elementarne pravice. Pospešitvena pravna sredstva so povsem izvotljen institut, na kar smo tudi vas že večkrat opozorili.

Po stališču ESČP je pravica do sojenja v razumnem roku izjemnega pomena za kvaliteto sodnega postopka. Država nosi odgovornost za takoimenovano »objektivno stanje zaostankov« na sodiščih, kar je lahko podlaga za obsodbo zaradi kršitve obravnavane pravice s strani ESČP. Za kršitev pravice do sojenja v razumnem času in še dodatno pravico do pravnega varstva (13. člen ESČP) gre tudi, kadar država nima zagotovljenega (učinkovitega) sodnega varstva za primere kršitve pravice do sojenja v razumnem roku. Takšnega varstva pri nas de facto ni zagotovljenega.

Sedanje razmere v sodstvu

Osrednja naloga sodstva je uresničevanje pravice do sodnega varstva v razumnem roku. Podatki, s katerimi razpolaga tudi naslovno ministrstvo, kažejo, da se ta pravica pred slovenskimi sodišči praviloma ne udejanja. Zavlačevanje pravnega postopka nedvomno vodi v stanje pravne negotovosti, kar je v nasprotju z načelom pravne države (2. člen Ustave). Da je stanje v slovenskem sodstvu zaskrbljujoče in da se sodni zaostanki ne skrajšujejo, kot to zadnja leta prikazuje sodstvo, ampak se celo podaljšujejo, v svojem poročilu z dne 30.1.2013 ugotavlja tudi odhajajoči pravosodni minister.

Zaradi počasnega delovanja naših sodišč so prizadete številne (pravne in fizične) osebe. Zaradi vse večjega obsega plačilne nediscipline in eskaliranja pojava insolventnosti se upniki pri varstvu svojih interesov vse pogosteje zatekajo na sodišča. Sprožajo se pravdni postopki, vendar se zaradi dolgotrajnosti teh postopkov tožena stranka (dolžnik) prej ali slej znajde v stečajnem postopku in tožnik navkljub dobljeni pravdi kot upnik ne more dobiti ničesar več, saj je dolžnikovo premoženje medtem že »izpuhtelo«. Zgodi se celo, da upnik ne more več izpodbijati spornih pravnih dejanj dolžnika, ker je obdobje izpodbojnosti po 269. členu ZFPPIPP dokaj kratko. Dolgotrajnost sodnih postopkov, zavlačevanje z uvedbo stečajnega postopka in neangažiranost pristojnih institucij rezultira v poslabšan položaj upnikov in pogosto v njihov dokončni zlom. Sprožena je verižna reakcija stečajev, katerih pripad na sodišča postaja neobvladljiv.

V sedanjih razmerah so upniki tako soočeni z dilemo, ali je sploh smiselno pričeti s pravnim postopkom, saj ne vedo, če bodo dočakali sodni epilog in če ima pravda sploh kakšen smisel. Oškodovanemu upniku lahko takšen postopek predstavlja le dodatne finančne obremenitve, katere spričo nerazumno visokih sodnih taks niso majhne.

Pobuda za sistemsko rešitev problema

Upnik se v pravdni postopek običajno poda zaradi dolžnikovega neplačila opravljene storitve ali dobavljenega blaga. Tožnik tožbenemu zahtevku priloži ustrezna listinska dokazila (pogodba ali dolžnikovo naročilo, dobavnica/prevzemnica ali potrdilo o opravljeni storitvi, izdani račun). Tovrstne pravde praviloma niso zapletene in bi jih sodišča mogla rešiti v dokaj kratkem času. Kljub temu se te pravde vlečejo dolga leta.

Predlagamo rešitev: kadar sodišče v enem letu takšno pravdo ne zaključi z izdajo sodbe, naj obveznost plačila utemeljenega tožbenega zahtevka (zaradi prekoračitve razumnega roka sojenja) preide na Republiko Slovenijo.

Država z izplačilom tožbenega zahtevka pridobi do dolžnika regresno pravico in v nadaljevanju pravde vstopi v položaj upnika (tožnika). Tako mora toženi dolžnik državnemu proračunu povrniti dolgovana sredstva, kakor je bilo prvotno dogovorjeno med obema sptima stranema. To se bo seveda zgodilo le v primeru pravnomočne sodbe. V primeru nastopa in uveljavljanja regresne

---

pravice bi bilo smiselno, da Državno pravobranilstvo posledično lahko uveljavlja regresno pravico tudi od oseb, odgovornih za zamudo v postopku pravde; torej od uradnih oseb na sodišču, ki zadevo niso rešile pravočasno, to je v maksimalnem roku enega leta. Uveljavljanje (tudi odškodninske) odgovornosti je nujno za vnovično vzpostavitev pravne države oziroma za povečanje učinkovitosti dela pristojnih organov in zaposlenih v njih. V sedanjem sistemu slednji za svoje napake nikdar ne prevzemajo odgovornosti.

Država bi torej iz proračuna morala izplačevati tožbene zahtevke in nato preko regresa nadaljevati s pravljanjem, ker ni poskrbela za hitrejše oziroma učinkovitejše delovanje svojih sodišč, kot jo zavezuje Ustava in mednarodno zavezujoče konvencije. Iz vidika upnikov bi se odprt pravdni postopek lahko nadaljeval v nedogled, upnikovi interesi bi bili ustrezno zaščiteni. Na opisani način bi bili upniki oziroma oškodovanci (tožniki) zaščiteni pred počasnim (ne)delom sodišč, kar bi odpravilo sedanje stanje pravne negotovosti in povečalo pravno varnost. Sedanje stanje, ko celotno breme slabega (počasnega) dela sodišč pade izključno na breme upnikov oziroma tožnikov, se nam zdi nedopustno in je v nasprotju z ustavnimi in konvencijskimi določbami.

Prepričani smo, da je v danih razmerah predmetna pobuda upravičena, zato prosimo, da jo proučite in poskušate čimprej udejanjiti. Nam pa prosimo posredujte svoje stališče do tega vprašanja.

S to pobudo seznanjamo tudi širšo javnost.

S spoštovanjem,

predsednik izvršnega odbora društva
Bojan Oblak

**Združenje stečajnih upnikov-
Associazione dei creditori
delle società in fallimento
Koper-Capodistria**